

ERITYINEN TUKI PERUSOPETUKSESSA

- Vanhempien kokemuksia erityisen tuen päätöksen saaneen oppilaan tuesta Oulunkaaren kuntayhtymän alueella

Hanni Jonna
Lehtikangas Katja

Opinnäytetyö
Sosiaali-
Sosionomi (AMK)

2022

Sosiaali-alan koulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Jonna Hanni ja Katja Lehtikangas	Vuosi 2022
Ohjaaja(t)	Timo Marttala ja Kirsi Poikajärvi	
Toimeksiantaja	lin kunta	
Työn nimi	Erytynen tuki perusopetuksessa – Vanhempien kokemuksia erityisen tuen päätöksen saaneen oppilaan tuesta Oulunkaaren kuntayhtymän alueella	
Sivu- ja liitesivumäärä	39 + 2	

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuoda tietoa siitä, miten perusopetuksen erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden vanhemmat kokevat lapsensa saaneen tukea oppimiseen ja/tai koulunkäynnin haasteisiinsa. Ovatko vanhemmat olleet tyytyväisiä lapsensa saamaan tukeen, ja mitä tukea vanhemmat toivoisivat lapsensa saavan.

Opinnäytetyömme yhteistyökumppanina toimi lin kunta. Opinnäytetyömme on osa Oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen esi- ja perusopetuksessa 2021–2022-hanketta. Opinnäytetyömme aineisto on kerätty verkkokyselylomakkeella Wilma järjestelmän kautta Oulunkaaren kuntayhtymän alueella, lin, Simon, Vaalan sekä Utajärven perusopetuksen 1–9 luokan vanhemmilta keväällä 2022.

Opinnäytetyömme on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että enemmistö vastaajista oli erittäin tyytyväisiä lapsensa saamaan tukeen kyselyssä mukana olevien kuntien perusopetuksessa. Opinnäytetyömme tarkoitus oli myös selvittää vanhempien toivomuksia, siitä, millaista tukea he toivoisivat lapselleen annettavan ei tämän kysymyksen vastaaja määrällä pystytty selvittämään siinä laajuudessa kuin olisimme toivoneet.

Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Jonna Hanni and Katja Lehtikangas Year 2022
Supervisor	Timo Marttala and Kirsi Poikajärvi
Commissioned by	Municipality of Ii
Subject of thesis	Special support in basic education – Parents' experiences on the support of a student who has received a decision on special support in the area of the Oulunkaari joint municipal authority
Number of pages	39 + 2

The aim of our thesis was to provide information on how the parents of pupils with special support in basic education feel that their child has received support for learning and/or their schooling challenges. Have the parents been satisfied with the support their child has received, and what support the parents would like their child to receive.

The partner of our thesis was the municipality of Ii. Our thesis is part of the Development of Learning Support and Inclusion in Pre-primary and Basic Education 2021-2022 project. The material for our thesis has been collected with an online questionnaire through the Wilma system in the Oulunkaari joint municipal authority area, from parents in grades 1–9 of Oulunkaari joint municipal authority, Ii, Simo, Vaala and Utajärvi in spring 2022.

Our thesis has been implemented as a qualitative study.

Based on the results, it can be concluded that the majority of the respondents were very satisfied with the support received by their children in the basic education of the municipalities included in the survey. The purpose of our thesis was also to find out the wishes of the parents, about what kind of support they would like their child to be given, the amount of the respondent to this question could not be determined to the extent that we would have liked.

Key words Special support, basic education, parents' experiences

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	6
2. OPPILAAN TUKI PERUSOPETUKSESSA.....	8
2.1 Kolmiportaisen tuen malli.....	8
2.2 Yleinen tuki ja pedagoginen arvio	10
2.3 Tehostettu tuki ja pedagoginen selvitys	12
2.4 Erityinen tuki ja HOJKS.....	13
3. ERITYISEN TUEN MUODOT	15
3.1 Erityisopettajan tuki.....	15
3.2 Pienluokka muotoinen opetus ja pienempi ryhmäkoko	16
3.3 Koulunkäynninohjaajan tuki	17
3.4 Yksilökohtainen oppilashuollon tuki	18
4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	19
4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja aikataulu	19
4.2 Tutkimuskysymysten laatiminen ja aineiston kerääminen.....	20
4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja tutkimusetiikka	22
4.4 Aineiston analysointi	23
5. TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
5.1 Koulun tarjoamat tukitoimet ja vanhempien tyytyväisyys	27
5.2 Perheen omat tukikäytännöt	29
5.3 Vanhempien omat toiveet	29
5.4 Oppimissuunnitelma ja HOJKS.....	31
6. TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	32
LÄHTEET.....	35
LIITTEET	39

KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET

HOJKS Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma
(<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/erityinen-tuki>)

1. JOHDANTO

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli laatia oppilaiden vanhemmille suunnattu kysely, jolla keräämme tietoa erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden tukitoimista ja tukitoimien riittävydestä vanhempien näkökulmasta. Vanhempien kokemuksia erityisen tuen toteutumisesta ei ole Oulunkaaren kuntayhtymään kuuluvien kuntien lin, Simon, Vaalan ja Utajärven perusopetuksessa ole tutkittu aiemmin.

Peruskoulu on koulutusjärjestelmämme perusta. Koulutusjärjestelmämme takaa yhdenvertaisesti jokaiselle peruskoulun oppimäärän suorittavalle yhteiskunnassa tarvittavat tiedot ja taidot (OAJ 2022, 13.) Kunnat ovat velvollisia järjestämään perusopetusta kaikille kunnassa asuville oppivelvollisuusikäisille lapsille ja nuorille. Kaikille oppilaille ei kuitenkaan sovellu samat opetusmenetelmät vaan yhä useampi tarvitsee oppimiseen ja koulukäyntiinsä tukea. Oppimisen- ja koulunkäynnin tuen järjestelmää kutsutaan kolmiportaiseksi tuen järjestelmäksi. Kolmiportainen tuki pitää sisällään yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tasot. Tehostetun ja erityisen tuen tarve on kasvanut vuosi vuodelta. Tilastokeskuksen mukaan (2022) joka viides peruskoululainen sai joko tehostettua tai erityistä tukea. Tilastokeskuksen viimeisimmän tilaston mukaan erityistä tukea oppimiseensa vuonna 2020 sai 9 % perusopetuksessa opiskelevista oppilaista. Kasvua edelliseen vuoteen tilastossa oli 0,5 %. (Tilastokeskus 2022 a.)

Oppilaalle perusopetuksessa annettavan tuen järjestelmä on muuttunut useasti. Oppimisen- ja koulunkäynnin tuen järjestelmän viimeisin muutos tehtiin vuonna 2011, jolloin kolmiportaisen tuen järjestelmä tuli voimaan (Lintuvuori, Hautamäki & Jahnukainen 2017, 14.) Tukijärjestelmän uudistuksen tavoitteena oli, että oppilaan tuen tarvetta voitaisiin arvioida jatkuvasti ja se että oppilaan tuen tarpeen muuttuessa oppilas voisi siirtyä tuen tasolta toiselle tarpeen mukaan (Jahnukainen, Kirjavainen & Pulkkinen 2020, 302.) Oppimisen ja koulunkäynnin tuen piiriin pääseminen ei vaadi oppilaalle diagnooseja eikä tutkimuksia, vaan jokaisen oppilaan on saatava tarvitsemansa tuki mahdollisimman pian siinä laajuudessa kuin oppilaan tarve vaatii. Oppilaalle annettavan tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänte-

sesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja voidaan käyttää sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan oppilaalle niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista (Opetushallitus 2022 a.)

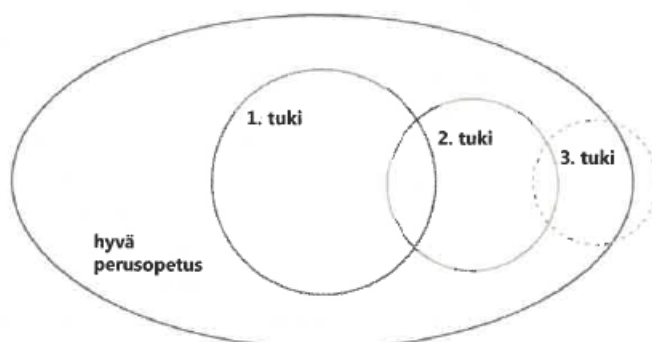
Perusopetuksen moniammatillisen henkilöstön ja oppilaan vanhempien yhteistyöllä on suuri merkitys oppilaan tukitoimia mietittäessä. Tuen tarpeiden selvittämisessä ja suunnittelussa yksi tärkein tekijä on toimiva moniammatillinen yhteistyö mukaan lukien yhteistyö oppilaan vanhempien kanssa. Moniammatilliseen yhteistyöhön perusopetuksessa osallistuu kasvatus-, sosiaalialan- ja terveydenhuollon ammattilaisia sekä oppilaan vanhemmat. Yhdessä vanhempien ja moniammatillisen tiimin kanssa suunniteltu oppilaalle annettava tuki tuo selkeyden kaikille asianosaisille siihen, millaisiin tavoitteisiin tähdätään, miten tuki järjestetään sekä sen, miten oppilaalle annetun tuen vaikuttavuutta seurataan.

Opinnäytetyömme on osa lin kunnassa käynnissä olevaa Oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen esi- ja perusopetuksessa 2021–2022 hanketta. Opinnäytetyömme tulee olemaan osa lin, Simon, Utajärven ja Vaalan kuntien perusopetuksen 1–9 vuosiluokkien erityisen tuen tarpeen piirissä olevien oppilaiden saaman tuen vaikuttavuuden arviointia.

Opinnäytetyömme toteutetaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen keskeinen ominaispiirre on, että se perustuu ihmisten subjektiivisten kokemusten ja näkemysten tarkasteluun (Juuti & Puusa 2020, 59.) Opinnäytetyömme teoriaa käsittelevässä osuudessa avaamme perusopetuksen kolmiportaisen tuen mallia, sekä niitä tuen muotoja mitä oppimisen- ja koulunkäynnin tuen piirissä olevaa oppilasta voidaan tukea perusopetuksessa.

Opinnäytetyömme aineisto on kerätty lin kunnan perusopetuksen tuen koordinaattorin sekä Oulunkaaren kuntayhtymän perusopetuksen rehtorien toimesta lin, Simon, Vaalan ja Utajärven perusopetuksen erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden vanhemmilta Wilma järjestelmän kautta lähetetyllä verkkokyselylomakkeella toukokuussa 2022.

2. OPPILAAN TUKI PERUSOPETUKSESSA

Kuvio 1. Perusopetuksen kolme eri tukimuotoa;
1=yleinen, 2=tehostettu ja 3=erityinen tuki.

Kuvio 1. Perusopetuksen kolme eri tukimuotoa (Takala 2006, 23).

2.1 Kolmiportaisen tuen malli

Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta säädetään Perusopetuslaissa (628/1998) seuraavaa: *Perusopetuksessa opiskelevalla oppilaalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti kun tuen tarve havaitaan. Perusopetuslain mukaan koulussa tulee saada lisäksi tukitoimia oppimiseen eli esimerkiksi oppimisvaikeuksiin tai tarkkaavuuden tai toiminnanohjauksen tukemiseen, jotta oppilaalla on mahdollisuus osallistua opetukseen kuten oppilailla, joilla ei ole tuen tarvetta ilmennyt.* (Perusopetuslaki 628/1998 30 §:1.)

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki toteutetaan kolmella eri tuen tasolla. Tuen tasot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki sekä erityinen tuki. Tuen tasoilla voidaan liikkua molempiin suuntiin tukitoimia lisäten tai vähentäen oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Oppilaan on mahdollista saada kuitenkin vain yhdentasoista tukea kerrallaan. Yleisen ja tehostetun tuen tasoilla tukitoimia voidaan käyttää myös toisiinsa täydentävinä tukimuotoina. Poikkeuksena tuen saamisessa on kokoaikainen erityisopetus, jota oppilaan on mahdollista saada vain ylimmällä tuen tasolla eli erityisen tuen tasolla. Jokaisella oppilaalla on oikeus saada tuentarpeisiinsa oikeanlaista, oikea-aikaista sekä yksilöllistä tukea. (Sandberg 2021, 36.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tuen järjestämisestä todetaan, että oppilaalle annettavan tuen tulee olla pitkäjänteisesti suunniteltua, joustavaa ja oppilaan tuen tarpeiden mukaan muuttuvaa. Oppilaalle annettava tuki annetaan ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä, ellei oppilaan etu tuen saamiseksi edellytä oppilaan siirtymistä joko toiseen kouluun tai opetusryhmään. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 61–74 a.)

Oppilas saattaa tarvita oppimiseensa tukea tilapäisesti tai pitempiaikaisesti. Tuen tarve voi myös vaihdella vähäisestä tuesta vahvempaan tukeen. Annettu tuki riippuu oppilaan oppimisen- ja koulunkäynnin haasteiden laadusta ja laajuudesta. Usein oppimisvaikeudet tunnistetaan jo ennen koulunkäynnin alkua päivähoidon tai esiopetuksen aikana, mutta näin ei kuitenkaan aina ole vaan oppimisvaikeudet voivat ilmetä myös vasta perusopetuksen aikana. Mitä aikaisemmin oppilaan tuen tarpeet tunnistetaan ja hän saa tarvitsemansa tuen, sitä paremmin vältetään haasteiden lisääntyminen ja kasautuminen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 61–74 b.)

Kolmiportaisen tuen mallin myötä oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea antaa jokainen oppilasta opettava opettaja, ei vain erityisopettaja. (Vitka 2021, 26.) Jokaisen oppilasta opettavan opettajan tehtävänä on siis ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja opiskelussa. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä taidot suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan. Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen vaikuttavuutta oppilaan tarvitsemaan ohjaukseen jatkossa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 61–74 c)

Oppilaalle annettavan tuen muotoja on useita. Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme lähemmin vain niitä tuen muotoja, mitä opinnäytetyötämme varten kerätyssä aineistossa tuli esille.

Erytisopettajan tuen, pienluokkamuotoisen tai pienemmän opetusryhmäkoon, koulunkäynninohjaajan tuen ja oppilashuollontuen lisäksi oppilasta voidaan tukea kaikilla tuen tasoilla muun muassa opetuksen joustavilla opetusjärjestelyillä/ryhmillä, strukturoiduilla opetusjärjestelyillä luokassa esimerkiksi istumajärjestys tai toiminnan rakenteen selkiyttäminen, eriyttämisellä esimerkiksi laajuus/syvyys, aika, tai arviointi, apuvälineitä hyödyntämällä, tukiopetuksella, ohjaus- ja tukipalveluilla, avustajapalveluilla, kehitys- ja kasvatust keskusteluilla, läksykerho toiminnalla sekä monipuolisilla opetusmenetelmillä, -välineillä ja materiaaleilla.

On selvää, että tukitoimien järjestäminen lisää kustannuksia opetuksen järjestäjälle, minkä vuoksi riittävän tuen saaminen voi olla joissakin kunnissa haasteellista (Haanpää & Lahtinen 2020, 165.) Jos opetuksen järjestäjä on muu kuin kunta, esimerkiksi yksityinen opetuksenjärjestäjä, heillä ei ole perusopetuslain 17 § mukaan velvollisuutta järjestää erityistä tukea vaativaa opetusta. (Perusopetuslaki 628/1998 4:17§.)

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen lisäksi riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan sekä opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. (Perusopetuslaki 628/1998 1:3§.)

2.2 Yleinen tuki ja pedagoginen arvio

Yleinen tuki on ensimmäinen keino millä vastataan oppilaan tuen tarpeeseen. Kun oppilaalla havaitaan haasteita oppimisessa, niin tällöin oppilaan opetusta lähdetään tietoisesti kehittämään varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että yleensä oppilaalle tehdään yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja, sekä annetaan ohjausta ja tukitoimia, millä pystytään vaikuttamaan jo varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleinen tuki ei vaadi erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Havaittuihin oppimisen ja/tai koulunkäynnin haasteisiin pyritään

puuttumaan varhaisessa vaiheessa, jotta ne eivät ehdi kasvaa liian suuriksi. Yleinen tuki tarkoittaa opettajien välisiä pedagogisia keskusteluja oppilaan tilanteesta, sekä tarvittaessa voidaan myös tehdä erilaisia kokeita ja testejä, minkä avulla selvitetään se, miten oppimista voitaisiin tukea. Opetusta eriytetään, sekä oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Yleinen tuki annetaan oppilaalle kokonaan yleisopetuksessa. (Takala 2016, 22–23.)

Yksittäisiä pedagogisia tukimuotoja yleisen tuen piirissä voivat olla; oppilaalle tarjottava tukiopetus, tiiviimpi yhteistyö henkilöstön välillä, erityisopettajan konsultointi, osa-aikainen erityisopetus, oppilaanohjaus ja opetusryhmien muuntelu. Yleiseen tukeen kuuluu myös koulun ja kodin välinen yhteistyö, pedagogiset keskustelut oppilaan, huoltajien ja tarvittaessa myös muun oppilaan asioissa mukana olevan verkoston kanssa, sekä koulun aamu- ja iltapäivätoiminta. Oppilashuollon palveluihin on oikeus jokaisella oppilaalla. (Sandberg 2021, 37–39.)

Yleisessä tuessa oppilaan oppimisen tueksi voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin etenemisestä, sekä oppilaan tarvitsemista opetusjärjestelyistä ja tuesta. Oppimissuunnitelman avulla pyritään siihen, että oppilas oppisi ottamaan enemmän vastuuta opiskelustaan ja sitoutumaan opiskeluun, tehden opiskelusta tavoitteellisempaa toimintaa. Vanhemmat saavat myös tällöin enemmän tietoa siitä, miten tukea lastaan opiskelussa. Oppimissuunnitelma lisää myös opettajien tietoisuutta oppilaan tilanteesta, ja näin myös heidän oman työnsä suunnittelu helpottuu. Oppimissuunnitelman myötä myös kodin ja koulun välinen yhteistyö vahvistuu. Oppimissuunnitelma on käytössä osana yleistä tukea, mutta sitä tulee käyttää myös tehostetun tuen aikana. (Karjalainen, Lindroos, Matero & Simola, 122–123.)

Pedagoginen arvio tehdään siinä vaiheessa, jos nähdään että oppilaan saama yleinen tuki ei ole enää riittävää. Pedagogisen arvion tekemisellä nähdään, tarvitseeko oppilas yleistä tukea vahvempaa ja moninaisempaa, tehostettua tukea. Pedagogisessa arviossa tilannetta tulee tarkastella oppilaan, koulun ja huoltajien näkökulmasta. Pedagogisessa arviossa tarkastellaan oppilaan asioita moninäkökulmaisen oppimiseen liittyen sekä koulunkäyntiin liittyvää kokonaistilannetta.

Siinä tulee näkyä myös, miten oppilaan koulunkäyntiä on tuettu tähän asti, sekä oppilaan omat vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät tuen tarpeet. Moniammatillinen näkökulma ja oppilaan mahdollisten kuntoutuksen ammattilaisten lausunnot otetaan myös huomioon pedagogista arvioita tehdessä, jos vanhemmat antavat siihen suostumuksen. Kun tarvittavat asiat on kirjattu ylös, asiaa käsitellään opetuksenjärjestäjän moniammatillisessa työryhmässä. Ryhmän sisällä tehdään päätös oppilaan mahdollisesta tehostettuun tukeen siirtymisestä. (Sandberg 2021, 39.)

2.3 Tehostettu tuki ja pedagoginen selvitys

Tehostettua tukea annetaan niille oppilaille, jos katsotaan että yleinen tuki ei riitä. Tehostettu tuki on oppimisen ja koulunkäynnin vahvempaa ja yksilöllisempää tukemista. Tehostettu tuki tarkoittaa myös sitä, että oppilas voi tarvita useampaa tukimuotoa samanaikaisesti. Siinä vaiheessa, jos oppilas siirtyy yleisestä tuesta tehostettuun tukeen, tulee oppilaalle tehdä lakisääteisesti tehostetun tuen oppimissuunnitelma. Tehostetussa tuessa oppilaan yksilölliset tuen tarpeet tullaan huomiomaan vahvemmin. (Sandberg 2021, 40.)

Tehostetun tuen tasolla oppilashuollon palvelut ja osa-aikainen erityisopetus nousevat esille vahvemmin, kuin mitä yleisen tuen piirissä. Tämä voi tarkoittaa joissain tilanteissa esimerkiksi avustajapalveluita tai apuvälineiden lisäämistä, sekä muita ohjaus- ja tukipalveluja. (Vitka 2021, 32.)

Pedagoginen selvitys oppilaan tilanteesta ja oppimisen etenemisestä laaditaan niille oppilaille, joilla tehostetun tuen pedagogiset tukimuodot sekä järjestelyt on todettu liian vähäisiksi tai niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen ja oppimisen tavoitteita ei ole saavutettu. Pedagoginen selvitys laaditaan yhdessä moniammatillisessa yhteistyössä. Oppilas ja hänen huoltajansa osallistuvat myös pedagogisen selvityksen laatimiseen. Pedagoginen selvitys pitää sisällään kirjallisen selvityksen oppilaan opettajilta, missä tulee näkyä oppilaan oppimisen ja koulukäynnin etenemisestä. Siinä tulee näkyä myös opiskelijahuollon ammattihenkilöiden

kanssa yhdessä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta sekä oppilaan kokonaistilanne. Pedagogisessa selvityksessä kuvataan oppilaan vahvuudet sekä mahdolliset koulunkäynnin ongelmakohtat. Siinä arvioidaan myös se, millaisia pedagogisia sekä oppilashuollollisia toimia oppilas tarvitsee oman kehityksensä tueksi. Pedagogisen selvityksen lisäksi voi oppilaasta olla sosiaalisia selvityksiä, sekä lääketieteellisiä ja psykologisia lausuntoja. Mikäli oppilas on saanut erityistä tukea, voidaan tällöin myös pedagogisessa selvityksessä hyödyntää HOJKS:ia. (Sandberg 2021, 43.)

2.4 Erityinen tuki ja HOJKS

Erityinen tuki tarkoittaa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ylintä porrasta. Oppilas on oikeutettu saamaan erityistä tukea silloin, kun oppilaan oppimistavoitteiden saavuttaminen ei toteudu tarpeeksi oppilaan saamalla lievemmillä tuen muodoilla. Erityisen tuen tavoitteena on antaa oppilaalle monipuolista vahvuusperustaista tukea, mikä vahvistaa oppilaan oppimisen taitoja, sekä minäkuva, itsetuntoa ja opiskelumotivaatioita. Näin oppilaalle mahdollistetaan kokemuksia onnistumisesta ja myös oppimisen ilosta. Erityinen tuki myös mahdollistaa sen, että oppilaan omaa osallisuutta tuetaan, sekä oppilasta kannustetaan omaan vastuunottamiseen opiskelustaan. (Sandberg 2021, 45.)

Erityistä tukea voidaan järjestää muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla. Erityinen tuki pitää tehdä aina kirjallisena erityisen tuen päätöksenä. Erityisen tuen päätöksessä tulee aina näkyä seuraavat asiat; oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, jos oppilaalla on avustaja-, tulkitsemis- tai muita oppilaan tarvitsemia palveluita, sekä erityisjärjestelyjä. Erityisen tuen päätöstä tullaan tarkastelemaan toisen vuosiluokan jälkeen, sekä ennen yläkouluun siirtymistä, sekä siinä tapauksessa, jos oppilaan tuen tarve muuttuu (Karjalainen ym. 2020, 123.)

Oppilaan erityisen tuen päätöstä varten opettajalta tarvitaan selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä, sekä oppilashuollon yhteistyönä tehty selvitys oppilaan

saamasta tuesta, sekä kokonaistilanteesta. Opettajan tekemä selvitys, sekä oppilashuollon kanssa tehty selvitys yhdessä muodostavat kokonaisuuden, mitä kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi. (Karjalainen ym. 2020, 123.)

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS, on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen sekä koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, pedagogisista tukitoimista, käytössä olevista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta ohjauksesta ja tuesta. Suunnitelmassa tulee näkyä tarvittava tieto oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisesta opetuksesta, sekä siitä, mitä muuta tukea oppilaalle annetaan. HOJKS: ssa tulee näkyä myös oppilaan kouluarjen käytännön tukitoimista, sekä ammattilaisten noudattamista pedagogisista ratkaisuista, joista koostuu oppilaan tarvitsema erityinen tuki. Suunnitelmassa ei koskaan saa kuvata oppilasta koskevia henkilökohtaisia ominaisuuksia. (Sandberg 2021, 47.)

Opetushallituksen verkkosivuilla kerrotaan, että HOJKS: ssa tulee määritellä seuraavat oppilasta koskevat asiat: Opiskelun erityiset painoalueet, oppilaan edistymisen seuranta, sekä arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoilla, arvioitavat ja ajankohdat, sekä pedagogiset ratkaisut (opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat yms.). Oppilaan opiskellessa yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, tulee HOJKS: ssa luetella nämä aineet ja määritellä niiden tavoitteet ja keskeisimmät sisällöt. Siinä tulee määritellä myös se, miten edistymistä seurataan ja arvioidaan. (Opetushallitus, 2022 c)

3. ERITYISEN TUEN MUODOT

Kolmiportaisessa tuen mallissa erityinen tuki on vahvin oppilaalle annettava tuen muoto, joka edellyttää hallinnollista päätöstä. Hallinnollinen päätös on muutoksenhakukelpoinen. Oppilas siirtyy erityisen tuen piiriin, kun havaitaan, että tehostetun tuen tuki ei ole ollut riittävää, erityiseen tukeen siirrytään myös silloin, kun oppilaalla on pidennetty oppivelvollisuus. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja oppilaan saamasta muusta tuesta. Yhdessä nämä tuen muodot muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Erityisen tuen piirissä olevalla oppilaalla on mahdollista saada kaikkia perusopetuslain mukaisia tukimuotoja oppimiseensa. (Haanpää & Lahtinen 2020, 175.) Seuraavassa avaamme käytössä olevia tuen muotoja tarkemmin niiltä osin, mitä tätä opinnäytetyötä varten kerätyssä aineistossa tuotiin ilmi.

3.1 Erityisopettajan tuki

Erityiseen tukeen sisältyy erityisopettajan antama opetus. Erityisopettajan antama opetus voi toteutua erityisluokalla tai muussa ryhmässä. Erityisen tuen päätöksessä on päätettävä oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, eli opiskeleeko oppilas erityisluokassa vai yleisopetuksen luokassa. On myös hyvä tuoda esiin se, että mikäli oppilas suorittaa opintojaan muussa kuin kunnan järjestämässä perusopetuksessa, ei oppilaan koulussa ole välttämättä saatavilla erityisopettajan tukea, koska muilla kuin kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää erityistä tukea. (Haanpää & Lahtinen 2020, 174.)

Erityisopetus on laajentunut vuosien saatossa, koska on katsottu, että yleisopetus ei ole riittävää kaikille oppilaille vastaamaan heidän oppimistarpeitaan. Nykyisin erityisopetus toimii osittain rinnakkaisjärjestelmin peruskoulussa. Erityisopetuksen tuella moni lapsi ja nuori on saanut suoritettua oppivelvollisuutensa. Oppimisen tai koulunkäynnin vaikeuksissa oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa (Peruopetuslaki 1998, § 16). Osa-aikainen erityisopetus tarkoittaa yleensä luokatonta erityisopetusta, eli tällöin oppilas käy koulua

yleisopetuksen luokassa, mutta saa tarpeen mukaan erityisopetusta. Tätä opetusta voidaan kutsua laaja-alaiseksi tai osa-aikaiseksi erityisopetuksiksi. (Takala 2016, 49–50.)

Laaja-alaisen erityisopettajan tuki koostuu kolmesta suuresta kokonaisuudesta: opettamisesta, ennaltaehkäisystä ja ennakkoinnista, sekä konsultoinnista ja yhteistyöstä. (Vitka 2021, 107.)

3.2 Pienluokka muotoinen opetus ja pienempi ryhmäkoko

Erityisopetus voidaan jakaa kahteen eri ryhmään luokkamutoiseen tai luokattoomaan opetukseen. Luokkamutoista erityisopetusta voidaan järjestää niille oppilaille, joiden oppimisen haasteiden katsotaan olevan niin suuria, että oppilas hyötyy jatkuvasta erityisopetuksesta, sekä usein myös pienemmästä ryhmästä. Päätös oppilaan luokkamutoisen opetuksen järjestämisestä tehdään aina eri osapuolia kuunnellen, sekä lapsen oman edun mukaisesti. HOJKS määrittelee oppilaan tavoitteet, sekä mitä tukea oppilas tarvitsee. Luokassa olevilla oppilailta jokaisella on omat tavoitteet. Opetusta voidaan myös opetussuunnitelman rajoissa mukauttaa yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Erityisopettaja mukauttaa opetustaan ja hänellä on myös käytössään erilaisia pedagogisia keinoja ja lähestymistapoja. (Takala 2016, 50–52.)

Pienluokka muotoinen opetus sopii niille lapsille ja nuorille, joille on tehty päätös erityisestä tuesta. Valtaosa näistä erityisen tuen oppilaista ovat saaneet jo päivähoitossa tehostettua tai erityistä tukea, joten siinä tapauksessa yleensä lapselle voidaan suositellakin pienluokkaa päiväkodin, vanhempien tai koulun aloitteesta. Oppilaan haasteet voivat olla niin suuria, että opiskelu isossa ryhmässä ei onnistu. Pienluokka muotoisessa opetuksessa opiskelee samanaikaisesti kahdesta kymmeneen oppilasta. Joskus oppilas voi aloittaa esimerkiksi koulutaipaleensa pienluokasta, mutta opittuaan koululaisen perustaitoja voi oppilas siirtyä myöhemmin isompaan luokkaan. Pienluokka muotoista opetusta oppilaalle pyritään aina ensisijaisesti antamaan oppilaan lähikoulussa, mutta joskus oppilaan koulumatka voi muuttua ja oppilas voi tarvita esimerkiksi koulukuljetuksen. (Takala 2016, 50–51.)

Erityisen tuen päätöksen oppilaat, jotka opiskelevat erityisopettajan opettamassa luokassa ryhmäkoko voi olla maksimissaan kymmenen oppilasta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetusryhmässä voi enintään olla kahdeksan oppilasta, sekä vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetusryhmässä enintään kuusi oppilasta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä tai vaikeasti kehitysvammaisen oppilaan opiskellessa muun opetuksen yhteydessä, voi ryhmäkoko tällöin olla maksimissaan 20 oppilasta. (Karjalainen ym. 2020, 127.)

3.3 Koulunkäynninohjaajan tuki

Koulunkäynninohjaajan antama tuki on yleensä tuen tarpeessa olevien oppilaiden auttamista ja ohjaamista koulupäivän aikana. Koulunkäynninohjaaja voi tukea oppilasta monin eri tavoin oppitunneilla, sekä lisäksi hänen työnkuvaansa kuuluu myös oppilaan ohjaaminen eri tilanteissa, kuten siirtymätilanteissa, ruokailussa, pukeutumisessa ja välitunneilla. Koulunkäynninohjaaja voi osallistua myös oppilaan aamu- ja iltapäivätoimintaan. Koulunkäynninohjaajan tehtävät voivat olla erilaisia sekä moninaisia, mitkä vaihtelevat aina oppilaan tarpeiden mukaan. Koulunkäynninohjaaja osallistuu yleensä oppilasta koskeviin moniammatillisiin palavereihin, koska koulunkäynninohjaajalla on yleensä paljon tietoa sekä kokemusta lapsen toiminnasta erilaisissa tilanteissa myös luokka työskentelyn ulkopuolelta. (Takala 2016, 126–129.)

Perusopetuksessa koulunkäynninohjaaja toimii opettajan työparina, mutta oppimistilanteissa pedagoginen vastuu on kuitenkin aina opettajalla. Koulunkäynninohjaaja ja opettaja suunnittelevat ja valmistelevat yhdessä opetustilanteiden rakennetta, sekä oppimisympäristöjen valintoja. Koulunkäynninohjaajan tavoitteena on tukea oppilaan toimijuutta ja itseohjautuvuutta. (Karjalainen ym. 2020, 113.)

Erityisen tuen oppilaan ohjauksessa koulunkäynninohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä opettajan sekä muiden asiantuntijoiden kanssa (erityisopettaja, terapeutit yms.). Koulunkäynninohjaaja tutustuu aina oppilaan opettajan johdolla lapselle

tehtyyn HOJKS: n sisältöihin ja tuen tarpeisiin, jotta hän pystyy ohjaamaan oppilasta oppimisessa, arjen asioissa sekä niissä tilanteissa missä tuen tarvetta esiintyy. Koulunkäynninohjaaja edistää myös oppilaan omatoimisuutta, itsenäistä selviytymistä, sekä oppilaan myönteisen itsetunnon kehittymistä. (Karjalainen ym. 2020, 124.)

3.4 Yksilökohtainen oppilashuollon tuki

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain kohdan 5§ yksilökohtainen opiskeluhoito mukaan tällä tarkoitetaan laissa yksittäiselle opiskelijalle annattavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluja, monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, sekä kohdan 10§ mukaisia opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettäviä sosiaali- ja terveystalvaeluita erityisoppilaitoksissa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5:10 §.)

Yksilökohtainen oppilashuolto pitää sisällään kouluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tuen. Näiden palveluiden avulla voidaan täydentää oppilaalle annettua yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen, johon tulee olla aina oppilaan sekä tarvittaessa myös huoltajan suostumus.

Yksilökohtaiseen oppilashuoltoon ei kuulu moniammatillinen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvien oppilashuollon ammattihenkilöiden välillä. Tämän vuoksi oppimisen- ja koulunkäynnin tuen edellyttämää moniammatillista yhteistyötä oppilashuollon ammattihenkilöiden välillä ei voida toteuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisessa asiantuntijoista koostuvassa asiantuntijaryhmässä (Opetushallitus 2022 b.)

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata sekä edistää oppilaan kehitystä, hyvinvointia, oppimista ja terveyttä kokonaisvaltaisesti. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuella pyritään turvaamaan lapselle/nuorelle varhainen tuki ja tällä voidaan myös ehkäistä ongelmien syntyä. Tukea rakentaessa huomioidaan aina oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet. Yksilökohtaisessa oppilashuollossa oppilaan osallisuus, toivomukset ja mielipiteet huomioidaan oppilasta itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa, oppilaan ikä ja kehitystaso huomioiden. (Karjalainen ym. 2020, 57.)

4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää: 1) Onko lapsen saama erityinen tuki koulussa ollut riittävää vanhempien näkökulmasta ja 2) Mitä tukea vanhemmat toivoivat lapsensa saavan.

4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja aikataulu

Aloitimme opinnäytetyöprosessimme aiheen pohdinnalla keväällä 2022. Yhteisen mielenkiintomme vuoksi, opinnäytetyömme aiheeksi valikoitui perusopetuksen erityisen tuen piirissä olevat oppilaat sekä erityisesti se, miten vanhemmat kokevat erityisen tuen piirissä olevan lapsensa saaneen tukea oppimisen ja/tai koulunkäynnin haasteisiinsa. Saimme sosionomi opintoihin liittyvän harjoittelun kautta tiedon meneillään olevasta hankkeesta lin kunnan perusopetuksessa. Lähestyimme hankkeessa työskentelevää perusopetuksen tuen koordinaattoria ja esitimme hänelle toiveemme tehdä opinnäytetyömme yhteistyössä hankkeen kanssa. Lin kunta on osa Oulunkaaren kuntayhtymää, joten päädyimme tekemään kyselyn lin lisäksi Vaalan, Simon ja Utajärven perusopetuksen oppilaiden vanhemmille. Kävimme useita palavereita aiheen tiimoilta Oulunkaaren kuntayhtymän alueen erityisopettajien, joissa keskustelimme siitä, mitä haluamme tutkimuksellamme selvittää ja mikä olisi olennaista ja tärkeää tietoa hankkeen kannalta.

Halusimme tuoda tutkimuksellamme lisätietoa perusopetuksen järjestäjille siitä, mitä tukea vanhemmat toivoisivat lapselleen annettavan ja ovatko vanhemmat tyytyväisiä lapsensa saamaan tukeen perusopetuksessa. Aiempaa tutkimusta Oulunkaaren kuntayhtymään kuuluvien lin, Simon, Vaalan ja Utajärven perusopetuksessa ei ollut tehty. Tavoitteenamme oli saattaa opinnäytetyöprosessimme päätökseen syyslukukauden 2022 aikana.

Opinnäytetyömme työelämäyhteistyökumppanina toimi lin kunnan perusopetus. Lin kunta on osa Oulunkaaren kuntayhtymää. Lin kunnalle on myönnetty Opetus- ja kulttuuriministeriön valtion erityisavustus. Erityisavustus on suunnattu esi- ja

perusopetuksen järjestäjälle kehittämis- ja verkostotoimintaan vuosille 2021–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilla erityisavustuksen myöntämisperusteista kerrotaan seuraavaa:

Kehittämisverkostojen toiminnan tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen sekä inklusion toimeenpanoon liittyviä opetuksen järjestelyjä, sekä suunnitella niiden valtakunnallista levittämistä. Lähtökohtana on, että jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen läpinäkyvästi, suunnitelmallisesti, moniammatillisesti, oikea aikaisesti ja oikean vahvuisena mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.)

lin kunnalle myönnetty avustus on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelman toimeenpanoa.

4.2 Tutkimuskysymysten laatiminen ja aineiston kerääminen

Tutkimuskysymykset laadittiin yhdessä hankkeessa työskentelevän tuen koordinaattorin, sekä kyselyssämme mukana olevien kuntien erityisopettajien kanssa. Toimme esille, että haluaisimme saada tietoa myös siitä mitä tukimuotoja perusopetuksessa on käytössä silloin kun oppilas tarvitsee tukea oppimiseen tai koulunkäyntiinsä erityisen tuen piirissä sekä siitä, miten vanhemmat kokevat erityisen tuen toteutuneen. Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi kyselylomakkeen, koska halusimme vastauksia ennalta asettamiimme tutkimuskysymyksiin sekä vanhempien henkilökohtaisia kokemuksia erityisen tuen toteutumisesta. Vilkan (2021, 90) mukaan, kyselylomake toimii aineistonkeräämisessä hyvin, kun halutaan selvittää jotain rajattua asiaa koskevia mielipiteitä tai näkemyksiä. (Vilka 2021, 90.)

Kyselylomakkeeseen laatimiamme kysymyksiä, yksittäisten kysymysten sanamuotoja sekä myös kysymysten kokonaismäärää pohdittiin useissa tapaamisissa tuen koordinaattorin kanssa. Vallin mukaan (2018, 93.), kysymysten tekemisessä

ja muotoilemisessa täytyy olla huolellinen, sillä kysymykset luovat perustan tutkimuksen onnistumiselle. Kyselylomakkeeseen valitut kysymykset eivät saa olla vastaajaa johdattelevia vaan kysymysten tulee olla yksiselitteisiä. (Valli 2018, 93.)

Kyselylomakkeessa kysymyksiä oli yhteensä kymmenen kappaletta, joista opinnäytetyössämme tuomme esiin kuusi. Neljä kysymystä sekä niihin tulleet vastaukset jäävät ainoastaan hankkeen käyttöön. Kysymykset käsittelevät oppilaan luokka-astetta sekä mahdollista diagnoosia ja koulun ulkopuolisia toimijoita. Jättimme nämä neljä kysymystä poissa myös liitteenä olevasta kyselylomakkeesta, koska kysymykset eivät ole tutkimuksemme kannalta tarpeellisia vaan tulevat ainoastaan hankkeen käyttöön.

Kyselylomake lähetettiin kyselyssämme mukana olevien kuntien, lin, Utajärven, Vaalan sekä Simon kuntien perusopetuksen rehtorien kautta erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden vanhemmille oppilaitosten Wilma järjestelmän kautta perusopetuksen rehtorien toimesta. Kyselylomakkeella keräämämme tieto tuli ainoastaan omaamme sekä hankkeessa työskentelevän tuen koordinaattorin käyttöön. Kyselylomakepohjan loimme Microsoft Forms-ohjelmalla. Kyselylomakkeen yhteydessä vastaajille lähetettiin laatimamme saatekirje (Liite 2.), jossa kerroimme lyhyesti tutkimuksemme taustan, tarkoituksen ja tavoitteet sekä tiedon siitä, että kyselylomakkeen vastaukset tulevat vain hankkeen sekä opinnäytetyön tekijöiden käyttöön. Mainitsimme saatekirjeessä myös, mistä valmis opinnäytetyömme on luettavissa sen valmistuttua.

Kysymysten tarkkuutta pohtiessamme päädyimme laatimaan kyselylomakkeeseen pääsääntöisesti strukturoituja kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset ovat kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, mutta niitä voidaan käyttää myös kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, strukturoitu kyselylomake on kyselyn formaalisin muoto (Kananen 2017, 93.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaiseman Ihmistieteiden eettisen ennakkoarviointi ohjeen (TENK 2019, 8) mukaan, tutkittavalle henkilölle ei saa syntyä

tunnetta osallistumisen pakollisuudesta, joten annoimme vastaajille mahdollisuuden myös olla vastaamatta kysymyksiin. Tämä näkyi tuloksia tarkastellessamme niin, että vastaajien määrät vaihtelivat eri kysymysten välillä. Eniten vastauksia saanut kysymys sai 62 vastausta. Mikäli olisimme asettaneet kaikki kysymykset pakollisiksi kyselyssä etenemisen mahdollistamiseksi, oletimme, että vastaaja, joka ei tahdo vastata kysymykseen, voi jopa jättää vastaamatta koko kyselyyn pakollisten vastausten vuoksi. Näin toimimalla saimme mielestämme riittävän määrän vastauksia, jotta voimme toteuttaa opinnäytetyötämme varten tehtävän tutkimuksen (TENK 2019 a.)

Kyselyyn vastanneiden vastausprosenttia emme pysty arvioimaan, koska meillä ei ole tiedossa, kuinka monella oppilaalla on voimassa oleva erityisen tuen päätös eli kuinka monelle vanhemmalle kyselymme on lähetetty. Suuntaa kuitenkin tutkimuksen laajuudesta antaa Tilastokeskuksen koulutustilasto, jonka mukaan erityisen tuen päätöksen saaneita kyselyssä mukana olevien kuntien perusopetuksen vuosiluokkien 1–9 oppilaita vuonna 2021 oli ilmoitettu Vaalassa olevan 69 oppilasta, Simossa 37 oppilasta, Utajärvellä 30 oppilasta sekä lissä 115 oppilasta (Tilastokeskus 2022 b). Yhteenlaskettuna tämä tekee 251 erityisen tuen päätöksen saanutta oppilasta.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja tutkimusetiikka

Jo opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa meidän tuli pohtia kyselylomakkeeseen vastaavien vastaajien tietosuojan toteutumista, joten päädyimme siihen, ettemme kysy tutkimusaineistoa kerätessämme vastaajilta mitään henkilökohtaisia tietoja tai tietoja mistä vastaajan voisi tunnistaa edes välillisesti, vaan vastaajat voivat vastata kyselyyn täysin anonyymisti.

Kyselylomake lähetettiin hankkeessa työskentelevän tuen koordinaattorin toimesta ensin hankkeessa mukana olevien kuntien lin, Simon, Utajärven ja Vaalan perusopetuksen rehtoreille, jotka puolestaan välittivät kyselylomakkeeseen johtavan sähköisen linkin saatekirjeineen kaikille edellä mainittujen kuntien erityisen

tuen päätöksen saaneiden oppilaiden huoltajille Wilma järjestelmän kautta. Opinnäytetyömme aineiston keräämisen toteutti siis kokonaisuudessaan hankkeessa mukana oleva erityisopettaja.

Kyselylomakkeemme saatekirjeessä toimme esille, että kyselyyn vastaaminen tapahtuu täysin vapaaehtoisesti ja luottamuksellisesti sekä myös sen, ettei vastaajien tietoja luovuteta missään tutkimuksen vaiheessa kolmansille osapuolille. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeen mukaan (TENK, 7–8) ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen yleisiin periaatteisiin kuuluu tutkittavien henkilöiden ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen (TENK 2019 b.)

Opinnäytetyömme validiteettia kuvaa se, että saimme kyselyllä vastaukset asettamiimme tutkimuskysymyksiin. Reliabiliteettia kuvastaa se, että olemme analysoineet kyselylomakkeella keräämämme aineiston oikein. Opinnäytetyön teoriaa käsittelevän osuuden olemme koonneet perehtymällä perusopetuksesta säädettyyn lainsäädäntöön, aiheitamme käsitteleviin teoksiin sekä verkossa saatavilla oleviin luotettavista lähteistä peräisin oleviin aineistoihin. Suorat lainaukset vanhempien antamista vastauksista lisäävät opinnäytetyömme luotettavuutta ja avoimuutta.

Tekijänoikeuslain 22 § sekä hyvän tutkimustavan mukaisesti ilmoitamme opinnäytetyömme kirjallisessa tuotoksessa käyttämämme lähteet asianmukaisesti. Koko opinnäytetyöprosessimme ajan noudatimme Lapin Ammattikorkeakoulun julkaisemia opinnäytetyöprossista annettuja ohjeita.

4.4 Aineiston analysointi

Microsoft Forms: Ila tehty kysely tallentaa kyselylomakkeen vastaukset suoraan Microsoft Excel taulukkoon, jonka ansiosta vastausten analysointi oli vaivatonta. Aineiston analysoinnin aloitimme saamiemme vastausten läpikäymisellä Excel taulukosta rivi riviltä sekä samalla laskien yhteen, kuinka moni vastaaja oli vastannut mihinkin esittämäämme kysymykseen minkäkin vastausvaihtoehdon. Avoimella kysymyksellä keräämämme vastaukset erotimme tässä vaiheessa aineistosta myöhempää tarkastelua varten. Aineiston läpikäymisen ja vastausten

laskemisen jälkeen kokosimme vastaukset Microsoft Excel taulukoihin jokaista kysymystä vastaavan otsikon alle. Havainnollistimme vastaukset esittämällä ne kaavioina. Tarkistimme saamamme vastaukset useampaan kertaan välttyäksemme virheiltä. Laadullisen aineiston hyödyntäminen ei sulje pois määrällisten menetelmien käyttöä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 b.)

Liitimme Excel ohjelmalla tekemämme kaaviot opinnäytetyön tuloksia käsittelevään kappaleeseen. Lisäsimme kaavioiden yhteyteen tiivistetyn kirjallisen yhteenvedon kaavion sisällöstä.

Kyselylomakkeemme vastausvaihtoehdoksi antamaamme jotain muuta- kohtaan emme saaneet mihinkään kysymykseemme yhtään vastausta, joten päädyimme jättämään nämä vastaukset vastausten analysoinnista pois. Vilkan (2007,109) mukaan, ne voi ottaa analysointiin mukaan omana luokkanaan tai jättää kokonaan pois. (Vilka 2007,109.)

Avoimella kysymyksellä kysytyyn kysymykseen saamamme vastaukset saimme käyttööme siinä muodossa kuin vastaajat olivat ne kyselylomakkeelle kirjoittaneet. Vastauksia avoimen vastausvaihtoehdon kysymykseen saimme kymmenen kappaletta, joista opinnäytetyömme kannalta olennaista tietoa näistä saimme viidestä vastauksesta. Avoimella kysymyksellä keräämämme aineiston analysointimenetelmänä käytimme sisällönanalyysia. Sisällönanalyysissa keskitytään siihen, mistä asioista, aiheista tai teemoista aineisto kertoo (Vuori, 2022.) Kävimme vastaukset läpi ja etsimme vastauksista samankaltaisuuksia. Kahdessa vastauksessa viidestä mainittiin varhainen puuttuminen ja loput kolme vastausta käsittelemme omina vastauksinaan opinnäytetyömme pohdinta- kappaleessa.

Avoimella kysymyksellä keräämiemme vastausten analysointi vaiheessa päädyimme jättämään kokonaan pois epäolennaiset vastaukset. Epäolennaisena opinnäytetyömme lopputuloksen kannalta pidimme vastauksia, jolla ei saatu vastauksia asettamaamme kysymykseen. Epäolennaisena pidimme esimerkiksi vastausta, jossa vastaaja otti kantaa kunnan oppilashuollon henkilöstötilanteeseen. Tutkimuksemme kannalta olennaiset vastaukset jo itsessään toivat vastaukset asettamiimme tutkimuskysymyksiimme. Vastauksien sisältöä emme muuttaneet

tai muokanneet vaan julkaisemme vastaukset alkuperäisessä muodossaan seuraavassa kappaleessa.

5. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää perusopetuksen erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden tuen muotoja sekä erityisen tuen päätöksen saaneen lapsen vanhempien kokemuksia lapsen saamasta tuesta. Kyselylomakkeeseen vastanneita oli yhteensä 76. Kaavioiden tekemiseen on käytetty Microsoft Excel -ohjelmaa.

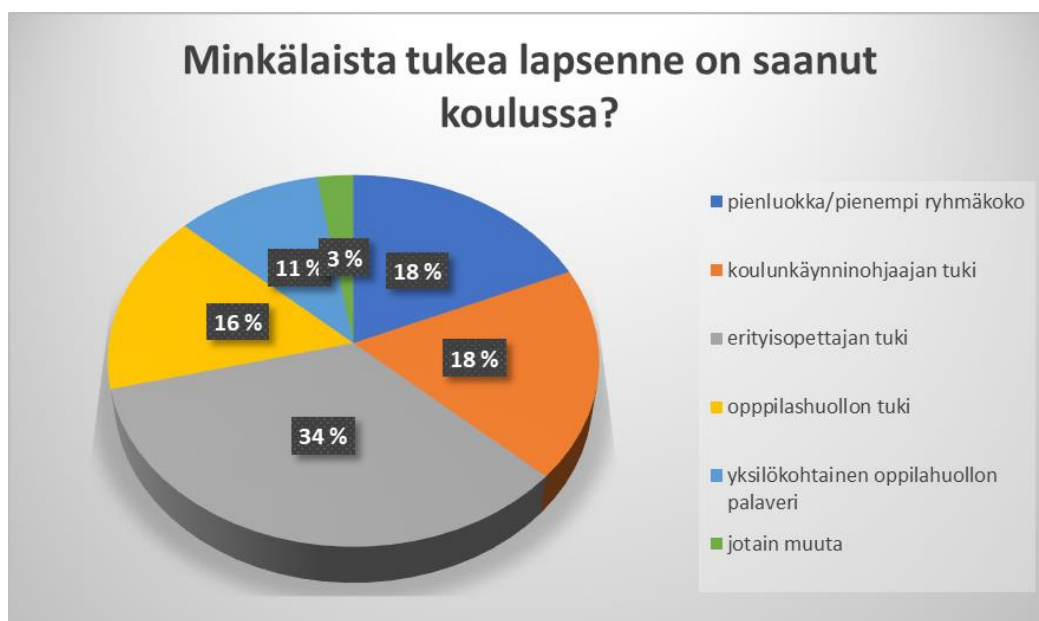
Kysely lähetettiin Iin, Simon, Vaalan ja Utajärven perusopetuksen erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden vanhemmille. Tällä kysymyksellä halusimme kartoittaa missä kunnassa vastaajiemme lapset opiskelevat (Kaavio 1). Saimme kysymykseen 56 vastausta. Vastaajista suurin osa, 31 vastaajaa, ilmoitti lapsensa opiskelevan Iin kunnan perusopetuksessa, 10 vastaajaa ilmoitti lapsensa opiskelevan Simon kunnan perusopetuksessa, Vaalan kunnan perusopetuksessa vastaajien lapsista opiskeli 6 lasta sekä Utajärven kunnan perusopetuksessa 9.

Kaavio 1. Missä kunnassa lapsenne opiskelee? (n= 56)

5.1 Koulun tarjoamat tukitoimet ja vanhempien tyytyväisyys

Kysymyksellä minkälaista tukea lapsi on saanut koulussa, halusimme selvittää mitä oppimisen- ja koulunkäynnin tukimuotoja lapsella on käytössä. Vastausvaihtoehtoisiksi kyselylomakkeeseen (Liite 2.) yleisesti käytössä olevat tukimuodot, jotka ovat pienluokkamuotoinen opetus/pienempi ryhmäkoko, koulunkäynninohjaajan tuki, erityisopettajan tuki, oppilashuollon tuki sekä yksilökohtainen oppilashuollon tuki. Jotain muuta tukea-vastausvaihtoehdolla annoimme vanhemmille mahdollisuuden kertoa sanallisesti, mikäli oppilas saisi jotain muuta tukea, mitä emme olleet huomioineet kysymyksen vastausvaihtoehdoissa. Jotain muuta kohtaan, emme saaneet yhtään sanallista vastausta. Kysymykseen minkälaista tukea lapsenne on saanut koulussa, oli vastannut 76 vastaajaa.

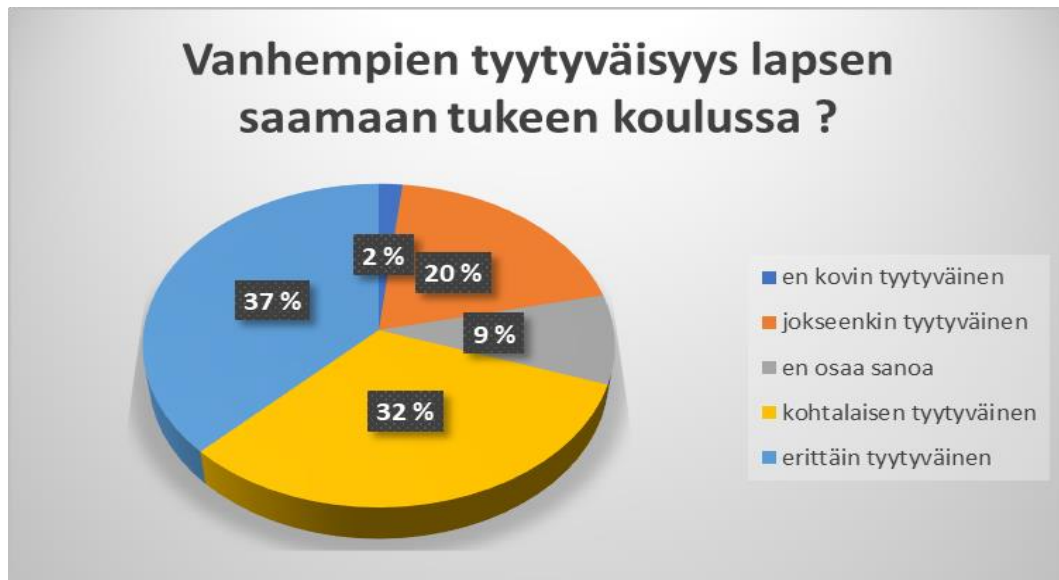

Kaavio 2. Minkälaista tukea lapsenne on saanut koulussa? (n=76)

Kuten vastauksista (Kaavio 2.) käy ilmi, erityisopettajan antama tuki on yleisin tukimuoto erityisen tuen piirissä olevalla oppilaalla. 34 % vastaajista vastasi, lapsensa saavan erityisopettajan tukea opiskelussaan.

18 % vastaajista vastasi lapsensa saavan koulunkäynninohjaajan tukea, kuten myös pienluokkamuotoista opetusta tai pienennetyssä ryhmäkoossa opiskelua vastausten perusteella sai 18 % vastaajien lapsista. 16 % vastaajista vastasi lap-

sensa saavan oppilashuollon tukea. 11 % vastaajien lapsista oli järjestetty yksilökohtainen oppilashuollon palaveri. Kolme prosenttia vastaajista oli vastannut jotain muuta tukea-kohdan, kukaan vastaajista ei kuitenkaan eritellyt mitä tämä muu tuki heidän kohdallaan tarkoitti.

Kaavio 3. Vanhempien tyytyväisyys lapsen saamaan tukeen koulussa? (n=56)

Vanhempien tyytyväisyyttä lapsen saaman tukeen koulussa (Kaavio 3.) kysyttäessä, enemmistö vastaajista eli 37 % vastasi, olevansa erittäin tyytyväinen lapsensa saamaan tukeen koulussa. 32 % vastaajista oli kohtalaisen tyytyväisiä ja 20 % vastaajista ilmoitti, että on jokseenkin tyytyväinen lapsensa saaman tukeen koulussa. Yhdeksän prosenttia vastaajista vastasi, ettei osannut sanoa tyytyväisyyttään ja kaksi prosenttia vastaajista vastasi, ettei ollut tyytyväinen lapsensa saamaan tukeen koulussa. Tällä kysymyksellä saimme vastauksen tutkimuskysymykseemme, jolla halusimme selvittää vanhempien kokemusta erityisen tuen päätöksen saaneen lapsensa tuesta.

5.2 Perheen omat tukikäytännöt

Kaavio 4. Onko perheen omia tukikäytäntöjä osattu tarpeeksi huomioida/soveltaa kouluarjessa? (n=54)

Kysyttäessä onko perheen omia tukikäytäntöjä huomioitu kouluarjessa (Kaavio 4.), vastaajia oli yhteensä 54. 26 vastaajaa ei osannut vastata, onko perheen omia tukikeinoja huomioitu tai sovellettu kouluarjessa. 16 vastaajaa vastasi, että perheen omia tukikäytäntöjä on huomioitu tai niitä sovellettiin kouluarjessa. Viisi vastaajaa vastasi kysymykseen, että tukikäytäntöjä ei huomioitu tai sovellettu kouluarjessa ja seitsemän vastaajaa ei ollut ehdottanut perheen omia tukikeinoja kouluun.

5.3 Vanhempien omat toiveet

Kyselylomakkeemme sisälsi yhden avoimen kysymyksen, johon vastaajaa pyydettiin kirjoittamaan vastauksensa oman kokemuksensa perusteella vapaateksti kenttään. Tällä kysymyksellä halusimme saada vastauksen tutkimuskysymykseemme, millaista tukea vanhemmat olisivat toivoneet lapselleen koulussa annettavan.

Kysymykseemme mitä tukea vanhemmat olisivat toivoneet lapselleen annettavan, vastasi kymmenen vastaajaa, joista tutkimuksemme kannalta olennaista tietoa saimme viidestä vastauksesta. Pois jättämämme viisi vastausta eivät vastanneet asettamaamme kysymykseen, vaan olivat mielipiteen kaltaisia vastauksia asioista, joita opinnäytetyössämme ei käsitellä.

Tähän kysymykseen olisimme toivoneet enemmän vastauksia, jotta olisimme saaneet kattavamman kuvan siitä, mitä tukea vanhemmat toivovat lapsensa saavan koulussa. Vastaajien vähäisen määrän arvelemme johtuvan siitä, että kysymys oli jätetty kyselylomakkeellamme sen loppuosaan ja oli kyselylomakkeen aiinoa avoin kysymys.

Vastauksissa kahdessa viidestä korostui vanhempien toive varhaisesta puuttumisesta oppimisen ja koulunkäynnin haasteisiin.

”Tiedossa oleviin ongelmiin olisi pitänyt puuttua nopeammin”

”Varhaisempaa puuttumista koulunkäynnin haasteisiin”

Viidestä vastaajista yksi oli ilmoittanut toivovansa lapselleen koulupsykologin tai terapia palveluiden tukea vastaamalla kysymykseen

”Koulukuraattori ja psykologi palvelut”

Vastauksissa oli myös otettu kantaa oppilaan kotiläksyjen määrään

”Joustoa läksyjen määrään”

Vastaajista eräs toivoi

”Enemmän positiivista kannattelua ja yhteistyötä vanhempien kanssa”

5.4 Oppimissuunnitelma ja HOJKS

Kaavio 6. Onko lapsellenne tehty oppimissuunnitelmaa tai HOJKS:ia? (n= 51)

Kysymyksessä onko lapselle tehty oppimissuunnitelmaa tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa, HOJKS:ia, vastauksia kysymykseen saimme 51 kappaletta. 23 vastaajaa ilmoitti, että lapselle on tehty joko oppimissuunnitelma tai HOJKS. 21 vastaajaa kertoi, ettei lapselle ole tehty kumpaakaan pedagogista asiakirjaa. 7 vastaajaa, ei osannut sanoa, onko oppimissuunnitelmaa tai HOJKS:ia tehty.

Ei-vastausten määrä oli mielestämme yllättävä, koska niille oppilaille, joille on tehty perusopetuslain mukainen hallinnollinen erityisen tuen päätös, on lain mukaan tehtävä myös henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS (Perusopetuslaki 628/1998 17 a §.) Tämän oletamme johtuvan siitä, että vanhemmilla ei ole muistissa mitä kaikkia pedagogisia asiakirjoja oppilaan tukea suunniteltaessa on täytetty.

6. TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän opinnäytetyötutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, onko erityisen tuen päätöksen saaneen oppilaan tuki koulussa ollut riittävää vanhempien näkökulmasta, ja mitä tukea vanhemmat toivoivat lapsensa saavan.

Tutkimuksemme tuloksia tarkasteltaessa enemmistö vastaajista oli erittäin tyytyväisiä tai kohtalaisen tyytyväisiä lapsensa saamaan tukeen perusopetuksessa kyselyssä mukana olevien kuntien perusopetuksessa. Vastaajista vain pieni osa eivät olleet kovin tyytyväisiä lapsen saamaan tukeen koulussa.

Yksi tutkimuskysymyksistämme oli, että mitä tukea vanhemmat olisivat toivoneet lapselleen annettavan. Vastauksia kysymykseen tuli kymmenen, joista opinnäytetyömme kannalta olennaista tietoa saimme viidestä vastauksesta. Johtopäätöksenä näistä viidestä vastauksesta voimme todeta, että vanhempien toivomukset erityisen tuen päätöksen saaneen oppilaan oppimisen- ja koulunkäynnin tuen piirissä tulisi vastaajien mukaan huomiota kiinnittää varhaiseen puuttumiseen, eriyttämiseen, oppilashuollon palveluiden saatavuuden parantamiseen sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kysymykseen vastaajien määrän ollessa hyvin pieni suhteessa tämän kyselyn suurimman vastaajamäärän yksittäiseen kysymykseen (76 vastausta), emme voi yleistää tämän kysymyksen vastauksista tekemäämme johtopäätöstä koko Oulunkaaren perusopetuksen alueelle. Kysymyksellä emme saaneet kattavaa vastausta siihen, mitä tukea vanhemmat toivoisivat lapsensa saavan.

Mikäli toistaisimme kyselyn, keskittyisimme kysymyksissämme vain selvittämään vanhempien kokemuksia erityisen tuen toteutumisesta ja jättäisimme kyselylomakkeesta poissa kaikki muut kysymykset mitkä eivät vastaa tutkimuskysymykseemme. Näin toimimalla toivoisimme saavamme vastaukset asettamiimme tutkimuskysymyksiin. Toisaalta nykyisten kysymysten kysyminen on perusteltua koska osa kyselylomakkeemme kysymyksistä tuli hankkeen käyttöön ja he saavat näistä vastauksista toivottavasti arvokasta tietoa tuen vaikuttavuuden arviointiin. Uudessa kyselyssä muotoilisimme kysymykset myös toisella tavalla. esimer-

kiksi kysymys mitä tukea vanhemmat olisivat toivoneet lapsensa saavan olisi voinut olla monivalintakysymys, jolloin olisimme voineet saada enemmän vastauksia ja näin ollen kattavan kuvan siitä, mitä tukea vanhemmat toivovat lapsensa saavan.

Vanhempien kokemuksia olisi hyvä myös tutkia jatkossa laajemmin, miten lapsen saama tuki on toteutunut vanhempien näkökulmasta, ja sitä mitä tukea vanhemmat toivoisivat lapsensa saavan. Lapsi ja nuori elää samanaikaisesti niin kodin kuin koulunkin vaikutuspiirissä. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan, oppilaan kasvu- ja oppimisprosessin edistäminen edellyttää kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kasvun ja oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin ja koulun välillä lisää opettajan tuntemusta oppilaasta sekä auttaa opettajaa suunnittelemaan ja toteuttamaan opetusta. Vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta, ja koulu tukee osaltaan vanhempien kasvatustehtävää vastaamalla oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta koulu yhteisön jäsenenä (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 61–74.) Oisikin tärkeää kuunnella vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia ja yhdessä miettiä mitä perheen käytössä olevista omista tukikeinoista voisi soveltaa erityistä tukea tarvitsevan oppilaan kouluarjessa.

Opinnäytetyöprosessi on ollut haastava kokonaisuus, mutta samalla olemme oppineet sen aikana myös paljon ja toivomme tästä olevan apua mahdollisissa jatko-opinnoissamme. Oppimisen- ja koulunkäynnin tuen järjestelmä ei ollut kummallekaan meistä aiemmin tuttu tässä laajuudessa, mitä perehdyimme siihen tämän opinnäytetyöprosessin aikana. Oppimisen – ja koulunkäynnin tuesta säädetään perusopetuslaissa sekä Opetushallituksen julkaisemassa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa, joten teoriatieto aiheesta oli kaikissa lähteisämme pääosin samansisältöistä. Olemme tutustuneet tämän opinnäytetyöprosessin aikana kattavasti aiheesta julkaistuihin teoksiin, artikkeleihin sekä aiheitamme sivuaviin tutkimuksiin. Tutkimusta tuen tarpeen toteutumisesta vanhempien näkökulmasta ei ole Oulunkaaren kuntayhtymän alueella tehty aiemmin.

Mielestämme onnistuimme tutkimuksen teossa hyvin, lukuun ottamatta pienehkön vastaajamäärän osalta toiseen tutkimuskysymykseemme emme saaneet

mielestämme riittävää määrää vastauksia, joten tutkimuksen kannalta emme voi vastata siihen mitä tukea vanhemmat toivoisivat enemmän lastensa saavan. Uskomme, että hankkeessa mukana olleet lin, Simon, Utajärven ja Vaalan erityisopettajat saivat kyselylomakkeella esitettyjen kysymysten ja niihin tulleiden vastausten avulla arvokasta tietoa omaan työhönsä ja työn suunnitteluun erityisen tuen päätöksen saaneen oppilaan tueksi.

Tämä oli meille molemmille ensimmäinen kerta tehdä yhteistyötä hankkeen kanssa. Siinäkin mielessä tämä opinnäytetyöprojekti oli hyvin opettavainen, ja saimme paljon lisätietoa siitä minkälaista yhteistyö voi hankkeen kanssa olla. Saimme tutkimustamme varten tarvittavaa tietoa hankkeen tuen koordinaattorilta, ja yhteistyö sujui mielestämme hyvin alusta loppuun saakka hankkeen kanssa.

LÄHTEET

Haanpää, S. & Lahtinen, N. 2020. 140 Kysymystä perusopetuksesta. 1. painos. Keuruu: Kirjapaino Otava.

Jahnukainen, M., Kirjavainen, T. & Pulkkinen, J. 2020. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki tilastojen valossa: Tuen tarjonta luokka-asteittain, ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan vuosina 2011–2018. Yhteiskuntapolitiikka, 85 (3), 301–309. Viitattu 11.10.2022. Saatavilla https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140096/YP2003_Pulkkine-nym.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. 1. painos. Tallinna: Gaudeamus Oy. 56–97.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. 1. painos. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja- sarja. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

Karjalainen, M., Lindroos, S., Matero, M. & Simola, T. 2020. Kasvatus- ja ohjausalan käsikirja. 1. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Lintuvuori, M., Hautamäki, J. & Jahnukainen, M. 2017. Perusopetuksen tuen tarjonnan muutokset. 1970–2016 -erityisopetuksesta oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Kasvatus & Aika, 11(4).

Mäki-Havulinna, J. & Kydén, K. 2020. Oppilaan tuki II – käytännön vinkkejä parempaan oppimisen tukemiseen. 1. painos. Saksa: BoD – Books of Demant.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. 2022. Perusopetuksen ilmapuntari, peruskoulun nykytila -missä mennään ja miltä tuntuu. Verkkojulkaisu. Viitattu 30.8.2022. Saatavilla https://www.oaj.fi/globalassets/julkaisut/2022/oaj_perusopetuksen_ilmapuntari_final.pdf

Opetushallitus. Oppimisen ja koulukäynnin tuki. 2022. A. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.10.2022. Saatavilla <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>

Opetushallitus. Oppimisen ja koulukäynnin tuki. 2022. B. Verkkojulkaisu. Viitattu 30.8.2022. Saatavilla <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>

Opetushallitus. Erityinen tuki. 2022. C. Verkkojulkaisu. Viitattu 29.10.2022. Saatavilla <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/erityinen-tuki>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Avustukset. 2022. Valtion erityisavustus oppimisen tuen ja inklusion kehittämiseen esi- ja perusopetuksessa vuosille 2021–2022. Verkkojulkaisu. Viitattu 29.8.2022. Saatavilla <https://okm.fi/-/valtion-erityisavustus-oppimisen-tuen-ja-inklusion-kehittamiseen-esi-ja-perusopetuksessa-vuosille-2021-2022>

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. A. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014:96. Verkkojulkaisu. Viitattu 30.8.2022. Helsinki: Opetushallitus. Saatavilla https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. B. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014:96. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.10.2022. Helsinki: Opetushallitus. Saatavilla https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. C. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014:96. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.10.2022. Helsinki: Opetushallitus. Saatavilla https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. A. AKvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Aineisto- ja teorialähtöisyys. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 24.8.2022. Saatavilla https://www.fsd.tuni.fi/menetelma-opetus/kvali/L2_3_2_3.html

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. B. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Analyysi ja tulkinta. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Viitattu 2.9.2022. Saatavilla https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_3.html

Sandberg, E., 2021. Pedagoginen tuki perusopetuksessa Ja toisella asteella. 1.painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Takala, M. 2016. Erityispedagogiikka ja kouluikä. 1. painos. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404.

Tilastokeskus. 2022. Oppimisen tuki. A. Verkkojulkaisu. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 29.8.2022. Saatavilla https://www.stat.fi/til/erop/2020/erop_2020_2021-06-08_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2022. Oppimisen Tuki. B. Verkkojulkaisu. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 29.8.2022. Saatavilla https://pxweb2.stat.fi/pxweb/pxweb/fi/statfin/statfin__erop/statfin_erop_pxt_137q.tx/table/tableviewlayout1/

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. A. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 30.8.2022. Saatavilla https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. B. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 10.10.2022. Saatavilla https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Valli, R. 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa Valli, R. (Toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS- Kustannus. 92–116.

Vilkka, H., 2007. Tutki ja mittaa -määrällisen tutkimuksen perusteet. Verkkojulkaisu. Viitattu 2.9.2022. Saatavilla <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Vilkka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., Uudistettu Painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Vitka, T. 2021. Laaja-alaisen erityisopetuksen käsikirja. 1. painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Vuori, J. 2022 Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 13.10.2022. Saatavilla <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>

LIITTEET

- Liite 1. Saatekirje
- Liite 2. Kyselylomake

SAATEKIRJE

Hyvä vanhempi/huoltaja,

Oulu 23.5.2022

Opiskelemme Lapin ammattikorkeakoulussa sosionomin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää perusopetuksessa erityisen tuen päätöksen saaneen oppilaan tukitoimien vaikuttavuutta ja miten vanhemmat/huoltajat kokevat lapselleen myönnetyt tukitoimet. Onko lapsen saama tuki ollut riittävää?

Teemme opinnäytetyönämme kyselyn teille Oulunkaaren kuntayhtymän perusopetuksessa opiskelevien oppilaiden vanhemmille/huoltajille. Opinnäytetyömme on osa lin kunnassa käynnissä oleva Oppimisen tuen ja inklusion kehittämisen hanketyötä esi- ja perusopetuksessa.

Opinnäytetyö toteutetaan Forms kyselylomakkeella. Kutsumme Teidät osallistumaan kyselytutkimukseen tämän saatekirjeen mukana tulleen linkin kautta. Kyselyyn vastaaminen vie noin 3 minuuttia.

Kyselyyn ei vaadita rekisteröitymistä eikä vastaajien henkilötietoja tallenneta. Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Vastaukset tulevat vain tutkimuksen tekijöiden käyttöön, eikä niitä luovuteta kolmansille osapuolille. Tutkimuksen jälkeen vastaukset hävitetään, eikä niitä käytetä muuhun tarkoitukseen.

Vastaa kyselyyn viimeistään tiistaihin 31.5.2022 mennessä.

Opinnäytetyömme on tarkoitus valmistua syksyllä 2022 ja se tullaan julkaisemaan osoitteessa www.theseus.fi.

Theseus on Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n tarjoama palvelu, joka tarjoaa käyttöön Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä sekä julkaisuja verkossa.

Yhteistyöstä kiittäen,

Jonna Hanni
(Yhteystiedot)

Katja Lehtikangas
(Yhteystiedot)

KYSELYLOMAKE

1. Missä kunnassa lapsenne opiskelee?

2. Minkälaista tukea lapsenne on saanut koulussa?

Vastausvaihtoehdot: pienluokkamuotoinen opetus tai pienempi ryhmäkoko, koulunkäynninohjaajan tuki, erityisopettajan tuki, oppilashuollon tuki (esim. koulukuraattori, koulupsykologi), yksilökohtainen oppilashuollon palaveri, jostain muuta tukea, mitä? (esim. lyhennetty koulupäivä)

3. Kuinka tyytyväinen olette lapsenne saamaan tukeen?

Vastausvaihtoehdot: en kovin tyytyväinen, jokseenkin tyytyväinen, en osaa sanoa, kohtalaisen tyytyväinen, erittäin tyytyväinen

4. Onko perheen omia tukikäytäntöjä osattu huomioida/soveltaa kouluarjessa?

Vastausvaihtoehdot: kyllä, ei, en osaa sanoa, omia tukikeinoja ei ole ehdotettu kouluun

5. Millaista tukea olisitte toivoneet lapsenne saavan?

6. Onko lapsellenne tehty oppimissuunnitelmaa tai HOJKS:ia?

Vastausvaihtoehdot: kyllä, ei, en osaa sanoa